

REMISSVAR

2025-10-07

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

SOU 2025:85 Ökad tydlighet, stärkt samverkan – förutsättningar för framtidens utvecklingspolitik

Regeringens diarienummer LI2025/01327

Bygdegårdsrörelsen samlar 1 470 föreningsdrivna allmänna samlingslokaler över hela landet. Bygdegårdarna, som utgör en infrastruktur för det lokala föreningslivet, är en hörnpelare i svenskt kulturliv och har bland annat en viktig funktion inom landets totalförsvar. Många bygdegårdar har också olika typer av samhällsservice och nämns kan att många bygdegårdar fungerar som röstningsmottagningsställen vid allmänna val och fungerade som vaccinationsplatser vid Coronapandemin.

Bygdegårdarnas Riksförbund vill särskilt understryka vikten av att civilsamhällets roll och villkor särskilt beaktas i den fortsatta beredningen.

Sammanfattning

Bygdegårdarnas Riksförbund ser positivt på en att förnyad territoriell politik bedrivs i ett sammanhållet system där mål, styrning och uppföljning hänger ihop. I ett sådant system är den lokala förankringen viktig. Det måste byggas med ett underifrånperspektiv där medborgarna ges ett stort utrymme.

Bygdegårdarnas Riksförbund ser positivt på ökad samverkan och instämmer i utredningens ambition att i högre utsträckning involvera civilsamhällets aktörer, men efterfrågar tydligare strukturer och resurser för detta.

Bygdegårdarnas Riksförbund efterlyser långsiktiga och hållbara finansieringslösningar som gör det möjligt för ideella aktörer att starkare bidra till samhällsutvecklingen med rimliga förutsättningar.

3.7 Ett perspektiv till 2050 – långsiktighet och hållbarhet över tid

Utredningen anlägger ett långsiktigt perspektiv och försöker ta hänsyn till att förslagen ska kunna användas och vara relevanta under lång tid.

Bygdegårdarnas Riksförbund ser ett stort värde i detta långsiktiga perspektiv och ser det som en förutsättning för en framgångsrik politikutveckling.

3.8 Tydlighet i ansvarsfördelning och styrning

Utredningen ser behov av att noga pröva de ansvarsförhållanden och samverkansformer som berörs inom den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken. Bygdegårdarnas Riksförbund vill understryka vikten av att denna analys genomförs och ser fram emot kommande förslag i slutbetänkandet. Detta gäller bland annat statens olika verksamheter i genomförandet av en framtida territoriell politik.

3.10 Landsbygdernas utveckling i särskilt fokus

Bygdegårdarnas Riksförbund ser ett stort värde i att utredningen i sitt arbete avser att lämna förslag som syftar till att ge förutsättningar för en generellt positiv utveckling för Sveriges landsbygder. Bygdegårdarnas Riksförbund ser det som betryggande att utredningen ser detta som en central utgångspunkt i sitt fortsatta arbete.

4.3 Ansvarsfördelningen inom regional utvecklingspolitik och landsbygdspolitik

Utredningen konstaterar att det inte finns någon utpekad aktör som har ansvaret för att samordna genomförandet av landsbygdspolitiken på regional nivå. Bygdegårdarnas Riksförbund instämmer i påståendet och ser att en sammanhållen territoriell politik måste adressera denna utmaning.

5.2 Målen för den territoriella politiken behöver bli tydligare

Utredningen pekar på att det behövs mål som tydligt visar vilka förändringar i samhället som regeringen vill uppnå med den territoriella politiken. Vidare skriver utredningen: "För att politiken ska kunna stärka den territoriella sammanhållningen krävs att insatser inom en bredd av utgiftsområden genomförs på ett samordnat sätt." Bygdegårdarnas Riksförbund instämmer men ser att fler utgiftsområden än 19 och 23 ska kunna ingå i analys och samordning.

5.3 Det saknas en sammanhållen styrning av den territoriella politiken

Utredningen menar att styrningen av myndigheter inom den territoriella politiken bör vara verksamhetsanpassad. Detta innebär att respektive myndighets uppgifter och uppdrag bör vara utformade på ett sätt som gör det tillräckligt tydligt hur det är tänkt att myndigheten ska bidra till målen för den territoriella politiken. Utredningen: "Styrningen inom den territoriella politiken bör utgå från en analys av vilka myndigheter som är mest centrala för att uppnå målen för politikområdet." Bygdegårdarnas Riksförbund ser att denna analys är nödvändig och värdefull.

Utredningen menar även att ansvarsfördelningen inom landsbygdspolitiken är än mer otydlig jämfört med den regionala utvecklingspolitiken, särskilt på regional nivå. Bygdegårdarnas Riksförbund menar att det är önskvärt att den tydlighet som utredningen eftersträvar även adresserar detta.

6.3 Ett samverkande system för utveckling

Utredningen menar att det finns en stor potential att inkludera andra delar av samhället, förutom de offentliga, i arbetet för regional utveckling och landsbygdsutveckling och konstaterar att detta är en central utgångspunkt för utredningen. Det kan gälla, skriver utredningen, civilsamhällets organisationer, urfolk och nationella minoriteter men också näringslivet. Bygdegårdarnas Riksförbund instämmer i utredningens inställning att inkluderingen och involveringen av dessa aktörer kan utvecklas ytterligare.

6.4 Tydligare regler om samråd i landet om regionalt utvecklingsansvar

Utredningen bedömning är att det finns ett behov av att förtydliga bestämmelsen om samråd i lagen om regionalt utvecklingsansvar. Utredningen föreslår därför att en region ska samråda med företrädare för det civila samhällets organisationer och näringslivet i länet. Bygdegårdarnas Riksförbund bifaller utredningens förslag. Det är viktigt med en bred förankring och samsyn för en resurseffektiv utveckling.

7.2 Landsbygdernas särskildheter ger motiv för politik och insatser

Utredningen bedömning är att landsbygdernas förutsättningar och behov behöver få större utrymme i såväl den nationella som regionala politiken. Utredningen skriver att detta kan uppnås på olika sätt, ”där en väg att gå kan vara att en ny gemensam politik för regional utveckling och landsbygdsutveckling där landsbygdsdimensionen tydliggörs”. Bygdegårdarnas Riksförbund instämmer och ser att det är viktigt att landsbygdsdimensionen får den plats den behöver i ett eventuellt gemensamt politikområde.

En sammanslagning av regional utvecklingspolitik och landsbygdspolitik kan minska dubbelarbete, men det är avgörande att landsbygdens särskilda behov inte marginaliseras. Politiken måste säkerställa geografisk differentiering och ge utrymme för lokalt anpassade lösningar. Vi skulle önska att det tas fram en definition om vad en levande landsbygd är för människor som bor i glesbygd, i byar och i mindre samhällen.

Övriga kommentarer

Den lokala förankringen är viktig. Ett sammanhållet statligt ansvar måste byggas med ett underifrånperspektiv där medborgarna ges ett stort inflytande. Här kan civilsamhällets mötesplatser – däribland bygdegårdar – bidra till måluppfyllelse i än högre grad.

Vi ser gärna att Bygdegårdsrörelsen ges plats i de samråd som ska skapas och även får ett reellt inflytande. För att möjliggöra deltagande behövs också stöd för kapacitets- och kompetensutveckling.

En sammanhållen politik utan tillräckliga resurser riskerar att bli verkningslös. Vi vill understryka behovet av långsiktig finansiering för lokala mötesplatser. Driften av bygdegårdar vilar ofta på små ekonomiska marginaler och ideella krafter. Stödmodeller bör därför säkerställa stabilitet över mandatperioder och undvika kortsiktighet.

Vi vill se tydligare förslag om uppföljning av måluppfyllelse. Det bör framgå vem som ansvarar för att följa upp resultaten och hur civilsamhället kan involveras i den processen.

Bygdegårdarnas Riksförbund ser betänkandet som ett viktigt steg för att skapa en mer rättvis och sammanhållen utvecklingspolitik. Vi välkomnar intentionerna, men betonar att dessa måste omsättas i konkreta strukturer, resurser och långsiktiga villkor för civilsamhället.

Bygdegårdarnas Riksförbund

Bygdegårdsrörelsen är redo att fortsätta bidra till en levande landsbygd och ett sammanhållet Sverige, men det förutsätter också att det finns stöd och samarbete som gör detta möjligt.

Mikael Larsson
Förbundsordförande

Sven-Anders Svensson
Förbundsstyrelsens kontaktperson för landsbygdsutveckling

Kenneth Lundmark
Förbundschef